

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞİ REMZİ BEY'İN TEFTİŞ RAPORUNDA “MERZİFON AMERİKAN OKULU (1928-1929)” “MERZİFON AMERICAN SCHOOL (1928-1929)” IN THE INSPECTION REPORT OF A PRIMARY SCHOOL INSPECTOR, MR. REMZİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KILINÇ*
Amasya Üniversitesi
mustafa.kilinc@amasya.edu.tr

Prof. Dr. Metin ORBAY**
Amasya Üniversitesi
metin.orbay@amasya.edu.tr

Özet

Eğitim politikaları; toplumların siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmalarında önemli bir etkiye sahiptir. Osmanlı Devleti'nin jeopolitik ve jeostratejik önemini iyi bilen misyonerler Osmanlı coğrafyasına ilk girdikleri günden itibaren kurdukları eğitim kurumlarını amaçlarına götüren bir araç olarak kullanmışlardır. Osmanlı coğrafyasında kurulan misyoner eğitim kurumları Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı'dan devraldığı önemli meselelerden biridir. Cumhuriyetin ilk yıllarında misyoner eğitim kurumlarına yönelik önemli yasal düzenlemeler yapılmış ve denetim mekanizmaları artırılmıştır.

Bu çalışmada, 1928-1929 eğitim-öğretim döneminde Amasya ili Merzifon ve Gümüşhacıköy Millî Eğitim bölgesinde ilköğretim müfettişi olarak görev yapan Remzi Bey'in hazırlamış olduğu teftiş raporunda önemli bir yer tutan “Merzifon Amerikan Okulu” üzerine yaptığı tespitlere yer verilmiştir. Remzi Bey söz konusu dönemde ilköğretim müfettişinin görev, yetki ve sorumluluklarına bağlı kalarak, mevcut yasa ve yönetmeliklerden hareketle teftiş işlemini gerçekleştirmiştir. Raporlama işlemini; teftiş, soruşturma

* ORCID: orcid.org/0000-0001-8436-2874

** ORCID: orcid.org/0000-0002-2609-1874

ve yol gösterme esaslarına bağlı kalarak hazırlamıştır. Raporunda bazı kötü uygulamalara son verdiğini, yapılan bazı yanlış uygulamalar için ise yol gösterici olarak gerekli düzeltmeleri ve bilgilendirmeleri yaptığını görülmüştür. Diğer taraftan okulun misyoner okulu olmasından duyduğu endişeyi açıkça dile getirerek merkez teşkilatına bu konuda bazı kritik önerilerde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Merzifon Amerikan Okulu, Merzifon Amerikan Kız Hayat Okulu, misyoner okullar, teftiş raporu.

Abstract

Education policies have an important effect on political, cultural, social and economic developments of societies. Missionaries, who knew the geopolitical and geostrategic importance of Ottoman Government well, had utilized the educational settings, like schools to reach their goals since they stepped on Ottoman territories. The missionary educational institutions founded on Ottoman territories are one of the important issues that the Republic of Turkey has taken over from the Ottoman State. In the first years of the Republic, some important legal regulations were issued and more inspection was done for the missionary educational settings.

The study examines the evaluations of Merzifon American School, which was an important section of the inspection report of Mr. Remzi, who worked as a primary school inspector in the area of Merzifon and Gümüşhacıköy in the province of Amasya during the 1928-1929 school year. He conducted an inspection by calling on the authority and responsibilities that a primary school inspector held in accordance with the existing laws and regulations. He prepared the report based on the guidelines of inspection, investigation, and guidance. In his report, it was seen that he had some poor practices terminated, and made the necessary corrections and notifications as a guidance for some improper practices. On the other hand, he made some critical recommendations to the central governance by declaring his concern about the school being a missionary school.

Keywords: Merzifon American School, Merzifon American Girls' School of Life, missionary schools, inspector's report.

Giriş

Osmanlı Devleti, yönetimi altındaki farklı etnik köken ve dini inanca sahip milletlere din, dil, sosyal hayat ve ekonomik bakımdan önemli haklar tanımış, devlet idaresinde gösterdiği engin hoşgörüsü ile tüm vatandaşlarını kucaklamıştır. Osmanlı Devleti'nin engin hoşgörülü bakış açısı, gelişme ve yükselme döneminde olumlu yönde bir etki yaparken, duraklama ve dağılma döneminde ise süreci hızlandıran bir etkisi olmuştur. Birbirine böylesine tezat iki dönemin yaşanmasında en önemli etkenlerin başında şüphesiz takip edilen "eğitim politikaları" gelmektedir. Çünkü toplumların siyasal, kültürel, sosyal, ekonomik kalkınmalarında, dünyada meydana gelen değişim, dönüşüm ve gelişim süreçlerinin iyi okunmasında sürdürdükleri eğitim politikalarının önemi büyüktür. Gelişme ve yükselme döneminde Enderun Mektebi gibi kendisine özgü bir sistemi kuran Osmanlı Devleti, 17. yüzyıldan itibaren kendisini hissettirmeye başlayan eğitim politikalarındaki bozulmalar, 18. yüzyılda batı toplumlarında meydana gelen toplumsal olayları ve gelişmeleri yorumlayamama, geriden takip etme vb. olumsuzlukların yanında ve özellikle 19. yüzyıl ve 20. yüzyılın başlarında coğrafyasını dört bir yandan kuşatan misyonerlik faaliyetlerinin etkisi altına girmiştir.¹

Osmanlı coğrafyasında başlayan misyonerlik faaliyetleri zamanla bağlı buldukları ülkenin siyasi, sosyal, kültürel, ticari ve ekonomik çıkarlarına hizmet eden bir örgütlenmeye dönüşmüştür. Misyoner örgütlerin her birinin hizmet alanı, hizmet yılı ve sahip oldukları güç birbirinden farklı olmuştur. Ancak hepsinin çalışmalarının ortak yanı, Osmanlı Devleti'nde kendi ülkelerinin çıkarlarını korumaya adanmış olmaları, yalnız Hıristiyanlığı yaymak değil, siyasi hakimiyet ve kültür emperyalizminin başarıya ulaşmasına yardımcı olmak için dini, eğitim, sağlık,...vb. alanlarda faaliyet gösteren kurumları kullanmalarıdır (Alan, 2015: 343) Osmanlı coğrafyasında

---

¹ Bu meselenin ayrıntılarına girmek, çalışmamızın amacı ve kapsamı dışına çıkmamıza sebep olacağından konuyu ayrıntılarıyla ele alan bir kaynağı işaret etmekle yetineceğiz. Bk. Akyüz, 2018.

misyonerler din adamı, öğretmen, doktor, hemşire gibi çok farklı meslek grupları altında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Misyonerlerin amaçlarına ulaşmak için en çok kullandıkları araçlar eğitim kurumları olmuştur. Misyoner Henry H. Jessup bu konuyu şu sözleriyle özetlemektedir:

“...Misyonerliğin başarısı için temel şart okullardır. Haddizatında bu da gaye olmayıp vasıttır. Şu da bir hakikattir ki misyonerlerin yahut İncilin başka yollarla sokulmaya imkân bulamadığı birçok yerlere İncil, okul vasıtası ile sokulabilmiştir...” (Sezer, 1999a: 182).

19. yüzyılın ikinci yarısında misyoner kurumlarının Osmanlı Devleti aleyhine sürdürdükleri faaliyetler açık açık kendisini göstermeye başlamış ve devletin bekası için önemli bir sorun haline gelmiştir. Devlet bu kurumların faaliyetlerini denetlemek, kontrol altına almak hatta gerekirse kapatmak için bir dizi önlem almaya çalışmışsa da, okulların sayıları, faaliyetleri, nerede ve hangi kisve altında faaliyet gösterdikleri gibi pek çok sorunun cevabı olacak yeterli bilgi olmadığından başarılı olduğu söylenemez. Osmanlı coğrafyasındaki devlet okulları, gayrimüslim, özel ve yabancı okullarla ilgili en kapsamlı düzenleme 1 Eylül 1869 tarihinde yayımlanan “Maarif-i Umumiye Nizamnâmesi” ile yasal bir çerçeveye oturtulmuştur. Bu nizamnâme Türk eğitim tarihinde sistemleştirme ve kanunlaştırma çalışmalarının ilki ve en önemlisidir. Nizamnâme'nin en önemli kısmı söz konusu okulların kontrol altına alınmasını hedefleyen 129. maddesidir (Vahapoğlu, 1997: 123). Bu maddeyle özetle; Okulların masraflarının kurucuları tarafından karşılanması, Okullarda görev alacak öğretmenler için Maarif Nezareti'nden veya Vilâyet Maarif Müdürlüğü'nden onay alınması, Okullarda uygulanan müfredatta ve okutulacak kitaplarda Osmanlı Devleti aleyhine veya genel ahlâka aykırı derslerin ve bilgilerin olmaması, denetimleri yapılan okullara Maarif Nezareti tarafından ruhsat verilmesi gibi yasal zorunluluklar getirilmiştir (Haydaroğlu, 1993: 25). Osmanlı Devleti'nin son döneminde yabancıların okul açmalarını disiplin altına almaya çalışan ve yeniden okul açmalarını bazı esaslara bağlayan diğer bir düzenleme ise “Özel Okullar Yönergesi (Mekatib-i Hususiye Talimatnamesi-1915)” dir. Ancak, Birinci

Dünya Savaşı nedeniyle yabancı okulların hemen hemen hepsi kapandığından bu kararlar çok da uygulanamamıştır. Osmanlı Devleti'nin savaştan yenik çıkmasıyla birlikte, Mondros Mütarekesinden sonra, kapanan pek çok okul yeniden açılarak faaliyetlerine devam etmiştir. Bu okulların bazıları ruhsatsız ve denetimsiz olarak faaliyetlerini sürdürmüştür (Sezer, 1999b: 11).

Millî Mücadele döneminde TBMM hükümeti var gücüyle Anadolu topraklarını işgalci güçlerin elinden kurtarmaya çalışırken, diğer taraftan tam bağımsız, milli ve çağdaş Türk Devleti kurmak için kararlı bir politika izlemiştir. TBMM hükümeti misyoner okullarının olumsuz faaliyetlerine karşı çok sıkı tedbirler içeren ve daha önce istenildiği gibi uygulanamayan "Özel Okullar Yönergesi'ni" ısrarla yürürlükte tutmuş ve gelen pek çok talebi bu yönergeye bağlı olarak reddetmiştir. Uzun süren Lozan Görüşmeleri sonucunda görüşmelerde önemli bir başlık olan misyoner kurumları, Türk devletinin genel kurallarına uymaları şartıyla faaliyetlerine devam etme hakkı kazandılar ve Türk iç hukukuna tabi oldular. Atatürk dönemi Millî Eğitim politikasının özünü oluşturan ve 3 Mart 1924 tarihinde kabul edilen "Öğretimin Birleştirilmesi Kanunu (Tevhid-i Tedrisat Kanunu)" ile ülkede farklı isimler altında faaliyet gösteren bütün eğitim ve öğretim kurumlarının denetim altına alınması söz konusudur. Başlangıçta pek çok yabancı okul, hazırlanan teftiş raporları ile kanunun belirlediği kurallara uymadığından kapatılmıştır (Sezer, 1999b: 14-22).

Bu çalışmanın ana fikrini oluşturan teftiş raporunun kapsam geçerliliğini anlamak ve konunun özünden uzaklaşmamak için sadece o döneme ait teftiş konusundaki yasal düzenlemelere vurgu yapmak, söz konusu dönemde bir ilköğretim müfettişinin görev, yetki ve sorumlulukları ile merkez teşkilatının kendisinden beklentilerini anlamak adına önemlidir.

Eğitim sisteminde gözlem ve inceleme yolu ile yapılan ölçme ve sonunda yapılan değerlendirme işlemi "teftiş" olarak tanımlanmakta olup, çalışan insan davranışlarını ve ortaya koyduğu ürünü kontrol etme sürecidir (Taymaz, 2015: 3). Eğitim sistemimiz içerisinde teftiş hizmetlerinin ne zaman başladığı kesin

olarak bilinmemekle beraber, teftiş hizmetlerinin gerekliliğine ilk kez rüştiye okullarının açıldığı dönemde ihtiyaç duyulmuş ve ilköğretim müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının belirlendiği ilk yönetmelik 1910'da yürürlüğe girmiştir (Aydın, 1986: 144). Bu yönetmeliğin ardından, 1914'de ilköğretim müfettişlerinin görevlerine ilişkin yeni bir yönetmelik yayınlanmıştır. Yayınlanan yönetmelikle müfettişlerin görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiş, teftişlerde dikkat edilecek hususlara ayrıntılı olarak yer verilmiş ve bir müfettişin "teftiş, soruşturma ve yol gösterme" esas görevi olarak tanımlanmıştır. Ayrıca okul dışı konularda da müfettişlere bazı ek görevler verilmiştir. Örneğin, müfettişlerden teftiş ettikleri bölgenin tarihi, coğrafi ve doğal özellikleri, ekonomik durumu, sosyal yaşam biçimi, nüfusuna ilişkin bilgileri toplamaları ve bu bilgileri ayrıntılı olarak raporlarında belirtmeleri istenmiştir (Aydın, 1986: 138). Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde ise ilköğretim müfettişlerinin görevlerine ilişkin 1923 ve 1927 yıllarında iki ayrı yönetmelik yayınlanmıştır. Bu yönetmeliklerle ilköğretim müfettişleri yılda dokuz ay teftiş etmekle yükümlü kılınmışlardır (Başar, 1993: 76).

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan kanuni düzenlemeler ve yayınlanan yönergeler ile yabancı okullarda bazı iç denetim mekanizmaları geliştirilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında yabancı okullarla İlköğretim Genel Müdürlüğü ilgilenmiş; teftiş, müfredatın onaylanması, Türk kökenli öğretmenlerin ve ders kitaplarının kontrolü ve seçimi gibi sorumlulukları üstlenmiştir. Örneğin, iç denetim mekanizması olarak yabancı okulların müfredatı içerisinde bulunan ve Türkçe kültür dersleri olarak nitelendirilen Türkçe, Türk Tarihi ve Coğrafyası ile yurt bilgisi dersleri Türk öğretmenler tarafından okutulacak, yabancı müdürün yanına Türk müdür başyardımcısı atanacak ve okula gelen-giden evraklar Türk idare tarafından görülerek imzalanacaktır. Okullarda beş kişiden oluşan disiplin kuruluna müdür başyardımcısı başkanlık yapacak, ayrıca bu kurula Türkçe dil ve kültür derslerine giren iki öğretmen üye olarak katılacaktır (Sezer, 1999b: 20-47).

Bu çalışmada, 1928-1929 eğitim-öğretim döneminde Amasya ili Merzifon ve Gümüşhacıköy Millî Eğitim bölgesinde ilköğretim

müfettişi olarak görev yapan Remzi Bey'in hazırlamış olduğu teftiş raporunda önemli bir yer tutan "Merzifon Amerikan Okulu" üzerine yaptığı tespitlere yer verilmiştir (Kılınç ve Orbay, 2018).

1. Amasya Vilayeti Merzifon ve Gümüşhacıköy Maarif Mıntıkasının 1928-1929 Sene-i Tedrisiyesine Ait Umumi Teftiş Raporu

Merzifon Atatürk İlkokulu arşivinde bulunan ve Amasya İl Millî Eğitim Müdürlüğü arşivine kayıtlı olan İlköğretim müfettişi Remzi Bey tarafından hazırlanan "Amasya Vilayeti Merzifon ve Gümüşhacıköy Maarif Mıntıkasının 1928-1929 Sene-i Tedrisiyesine Ait Umumi Teftiş Raporu" başlıklı teftiş notları sadeleştirilerek yayınlanmıştır (Kılınç ve Orbay, 2018).

Teftiş raporu, Amasya ili Merzifon ve Gümüşhacıköy ilçelerinin başta ilköğretim kademesinin eğitim durumu olmak üzere ilçelerin sosyal, ekonomik ve demografik yapıları ve daha birçok konu hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Bu bilgiler ayrıca fotoğraflarla desteklenmiştir. Teftiş raporunu hazırlayan ilköğretim müfettişi Remzi Bey (Ek: Fotoğraf 1), raporun giriş kısmındaki kayda göre (1891-1892) yılında Erzurum'da doğmuş olup baba adı Mucip'tir. Erzurum Mülkiye İdadisi'nden mezun olduktan sonra, 1909-1910 eğitim-öğretim yılında öğretmenlik mesleğine girmiş ve memuriyete hiç ara vermemiştir. Raporun hazırlandığı 1 Temmuz 1929 tarihi itibarıyla ilköğretim müfettişliğindeki kıdemi 10 yıl olup, meslekte 18. yılını çalışmaktadır (Kılınç ve Orbay, 2018: 8).

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında hazırlanan bu teftiş raporunda "Merzifon Amerikan Okulu" başlığı altında verilen bilgiler özel bir öneme sahiptir. Çünkü misyoner okullar konusu, giriş kısmında da belirtildiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı'dan devraldığı önemli meselelerden biridir. Zira Osmanlı topraklarında misyonerlik faaliyetleri ve özellikle Amerikan Protestan misyonerlerinin faaliyetleri çok önemlidir. Bu kapsamda Merzifon'da açılan kurumlar ve yürütülen faaliyetler içerisinde "Merzifon Yatılı Kızlar Okulu (1865-1921)" ile "Merzifon Anadolu Koleji (1886-1921)" gibi eğitim kurumları bu çerçevede Amerikan Board misyoner örgütünün Merzifon'da

açtığı önemli kurumlardır. Merzifon'daki misyoner okullar üzerine yapılan araştırmalar göstermiştir ki, Amerikan misyonerler eğitimi, Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıkları Müslümanlara göre daha etkili ve üretken hale getirmek için araç olarak kullanmıştır. Ayrıca, Merzifon ve çevresinde yaşayan halk arasında din, dil ve ırk ayrımcılığını körüklemişler, daha sonra da bu insanları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak için birbirine karşı düşman kitleler haline getirmişlerdir. Ayrılcı ve yıkıcı faaliyetlerinden dolayı bu kurumlar 1921 yılında kapatılmıştır (Alan, 2008: 595).

1921 yılında kapatılan eğitim kampüsü içerisinde 8 Ocak 1924 tarihinde temel eğitim veren "Merzifon Amerikan Kız Hayat Okulu (American Girls' School of Life)" açılarak eğitim faaliyetlerine yeniden başlamıştır. Daha sonra ilköğretim sonrası öğrencileri de kabul eden dört sınıflı bir ortaokul durumuna gelmiştir. Okulda kız öğrencilerin iyi bir ev hanımı olabilmeleri için kültür derslerine ilave olarak çocuk bakımı, hastabakıcılık, nakış, daktilo ve ev ekonomisi gibi dersler ilave edilmiştir (Stone, 1984: 271). Müfettiş Remzi Bey'in teftiş raporunda "Merzifon Amerikan Okulu" başlığı altında yer verdiği okul bu okuldur.

2. Teftiş Raporunda Merzifon Amerikan Okulu

Müfettiş Remzi Bey 28 Kasım 1928 tarihinde Merzifon'da teftiş görevine başlamış ve Merzifon Amerikan Okulu'nu 19-22 Mart 1929 tarihleri arasında teftiş etmiştir.

Merzifon Amerikan Okulu'na ilişkin raporunu iki bölüm halinde toplam 10 başlık altında hazırlamıştır. Ayrıca rapor içerisinde okuldaki uygulamalı derslerden ve resmi programlardan çekilmiş fotoğraflarla raporunu zenginleştirmiştir (Ek: Fotoğraf 2-15). Teftiş raporunun sadeleştirilmiş hali aşağıda verilmiştir (Kılınç ve Orbay, 2018: 25).

Bölüm-1

Okulun Fiziki Yönü/Özellikleri

1- Bina, kasabanın kuzey-doğusunda, en havadar ve güzel bir mahallesinde geniş ve düzenli bir bahçe içindedir. Amerikalılara ait binalar arasından seçilmiş üç katlı, ahşap iki güzel binadır. Binanın mimari tarzı ve iç kısımları yabancı okul binasını andırmaktadır.

Derslikler, yemekhane, yatakhane, etüt odaları havadar ve aydınlıktır. Yani sağlıklı bir eğitim-öğretim için uygun bir okuldur. Bahçesi, suyu, hamamı mevcuttur. Yazlık, kışlık teneffüs yerleri vardır.

2- Okulun tertibi ve temizliği gayet düzenli ve mükemmeldir.

3- Okulun eşyası fazlasıyla mevcuttur.

4- Ders araç ve gereçlerinin bir kısmı mevcuttur. Teknik eğitime ait araç ve gereç azdır. Okul müdürü bu konuda uyarılmış ve bilgilendirilmiştir.

5- Kütüphane ve müze: Okulun hem kütüphanesi hem de düzenli ve içeriği zengin bir müzesi vardır. Bu müze yöre halkına da açıktır. Zaman zaman diğer okullarımız da bu müzeden faydalanmaktadırlar.

Bölüm-2

Okulun Manevi Yönleri/Özellikleri

6- İdare ve kayıtlarla ilgili işlemler: Okul bu sene 1 Ekim 1928'de eğitime başlayıp, 1 Haziran 1929'da eğitim-öğretim dönemini bitirmiştir.

Okulun ilkokul sınıflarına denk yalnız beşinci sınıfı vardır. Bu sınıftaki öğrenci sayısı 11'dir. Ayrıca okulun altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfları ile birlikte toplam dört sınıfı mevcuttur. Beşinci sınıf dışındaki, diğer öğrencilerin toplamı 35'tir.

Okul yatılı olup sadece kızlar eğitim görmektedir. Gündüz gelen öğrenciler de vardır. Yatılı öğrencilerden yıllık 260 lira, gündüz gelen öğrencilerden 50 lira eğitim ücreti alınmaktadır. Bundan başka okulun yönetmeliği gereği açıcılık ve musiki dersleri için öğrencilerden az da olsa ücret alındığı görülmüş ve bu uygulama tarafımdan engellenmiştir.

Okul müdürünün kayıt işlerinde hâkimiyeti fazla yoktur. Ancak yapılan uyarı ve yönlendirmelerle belirli seviyede beceri kazandığı söylenebilir.

Gündüz öğrencileri içinde maddi durumları kötü olduğu için senelik ücreti ödeyemeyen dört beş çocuğun idare tarafından, okul ücreti karşılığında süfli işlerde çalıştırıldığı görülmüştür. Bu öğrencilerin bu işlerde çalıştırılmayıp eğitime de ücretsiz olarak devam etmeleri sağlanmıştır.

Talimata uygun olmayarak kaydedilen üç öğrencinin kaydı tarafımdan silinmiş olup öğrencilerin velilerine bu kayıt silme bilgisi gönderilerek bilgi verilmiştir.

Sene başında, kayıt evrakları eksik olan öğrencilerin evrakları tamamlanmıştır.

Müdür ve öğretmenler tarafından ekstra ücret karşılığında öğrencilere satılan fotoğrafların satışı yasaklanmıştır. Sürekli olarak velilerden öğrencilere gelen mektupların açılıp okul müdürü tarafından okunduğu tespit edilmiştir. İdare bundan men edilmiştir ve mektup konusu ile ilgili yapabilecekleri uygun bir yol gösterilmiştir.

Öğrencilere verilen cezaların disiplin kurulundan geçmediği ve karara bağlanmadığı anlaşılmıştır. Okul müdürüne bu konuda yapılması gereken yol gösterilmiş ve açıklama yapılmıştır.

Sonuç olarak bu gibi bazı hatalara meydan verildiği görülmüş olup bunların engellenmesi için talimat verilmiştir. Müdür gösterilen yollardan yürümeye mecbur olmuştur. Müdür genç ve diksiyonu düzgün biridir. İdaresini iyi buldum, yapılan hatalar tecrübesizliktendir, bilerek yapılmamıştır.

Bu okulda, ortaokula denk sayılan sınıflar müfredat dâhilinde Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurt Bilgisi, Hesap dersleri gösterilmiştir ancak bu derslere giren bayan öğretmenler genç oldukları için eğitimde etkili olamamışlardır.

Yabancı uyruklu öğretmenler -ki bunlar hem üniversite mezunu hem de Amerika vatandaşları- çok iyi eğitilmiş değildiler. Teftiş sırasında ders işleme yöntemleri eleştirilmiş ve bu ders işleme yöntemleri değiştirilmiştir.

Okulun doktoru tarafından haftada bir saat ilk yardım/sağlık dersleri verilmiştir. Öğrencilere sağlıklarını nasıl koruyacakları kuralları ile öğretilmiştir.

Bakanlığın emri üzerine teknik dersler için uygulama ile eğitim yapılmaya başlanmıştır ancak öğretmenler bu uygulamaların nasıl yapılacağını bilmedikleri için istenilen derecede fayda sağlayamamışlardır.

7-8- Sağlık, beden eğitimi, görgü eğitimi: Öğrencilerin sağlığını çok iyi buldum. Öğrencilerin oturup kalktığı, yattığı, gezdiği, çalıştığı yerlerin çok temiz tutulması için gayret gösterildiğini gördüm. Okul doktoru haftada iki defa öğrencilere sağlık kontrolü yapmıştır. Bu sene okulda hiç hastalık olmamıştır. Bir öğrenci hafif şekilde rahatsızlık geçirmiştir. Çocuklar canlı, hareketlidirler. Öğrenciler okul içerisinde özgürdür ancak dışarı çıkmak, gezmek ellerinde değildir. Dışarı çıkmaları gerektiği zaman bir öğretmen, öğrenciye eşlik etmektedir. Okulun temizlik ve düzeni konusunda çok hassaslar. Fikri ve Millî Eğitimin aşılması hususunda Türk

öğretmenlerin daha gayretli olduğu görülmüştür. Öğrencilerle sohbet ve görüşmelerim esnasında ve teftişlerde öğrencilere sorduğum soruların doğru cevabını öğrencilerden aldım. Daha önceleri şahit olduğum yabancı öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki psikolojik ve olumsuz etkisinin bu teftişimde kalmadığını gördüm. Haftada iki defa bayrak töreni yapılmaktadır. Bu törenlere yabancı öğretmenlerin de zaman zaman katıldığı görülmüştür.

Şöyle bir gerçek var ki bu Amerikan okuluna devletin atadığı müdür yardımcısı ve öğretmenler, yabancı müdür ve öğretmenler karşısında etkisiz kalmakta, onlar karşısında varlık gösterememektedir. Bu okula milli duyguları çok kuvvetli, tecrübeli, genel kültürü yüksek, donanımlı, şahsi menfaatlerini ülke menfaatlerinden önce görmeyen fedakâr bir Türk kadın öğretmen tayin edilmelidir ve bu ülke menfaati için çok gereklidir.

Ve yine, bu okul siyasi bir amaç uğruna açılmış olduğundan dikkatli ve uyanık olmak gerekmektedir. Okulda yabancı idareci ve öğretmenlerin görünürdeki hâllerine aldanmamak lazımdır; çünkü bütün davranışlarında sahtelik, göz boyama ve ikiyüzlülük vardır. Bu ikiyüzlülüğü, tavırlarındaki yapmacılıktan hissetmek çok da zor değildir.

9- Öğretim: Beşinci sınıflar öğretmen Fahriye Hanım'a verilmiş olup Fahriye Hanım meslekte yeni bir öğretmen olduğundan çok tecrübesiz biridir ve öğrenciler eğitim-öğretim açısından çok fazla bir şey öğrenememiştir. Buna rağmen sınav sonuçları iyi denecek durumdadır. Genç olması, bilgisiz bir öğretmen olduğu anlamına gelmemektedir. Ders işleme yöntemi, bilgisi gayet iyidir, bilgisinden ve hizmetinden faydalanılacak bir eğitimcidir.

Diğer sınıflarda öğrenciye çok ayrıntılı, faydalı kazanımlar ve faydalı bilgi öğretilmemiştir. Özellikle teknik eğitimde dış dokunur bir eğitim verildiği söylenemez.

Aslında bu okulun ruhsatı yoktur hatta bu okul için hazırlanmış ve düzenlenmiş bir müfredat da yoktur. Ruhsat ve müfredatı olmayan bu okulun kapatılması için idareye yazı yazılmıştır. Bu okul gelecek sene de böyle devam ederse okulun kapatılması için daha fazla gayret göstereceğim. Bu konuda hükümetimizin ve bakanlığımızın vermiş olduğu yetkilere göre hareket edilecektir.

Yabancıların bu yobazca hareketlerinin ve siyasetinin önüne geçmek için önemli ilçelerimizden Merzifon'a bir ortaokul açmak bu amaca hizmet etmeye yeterlidir. Ortaokul açıldığı takdirde ilkokulu bitirecek olan altmıştan fazla öğrencimiz bizim açacağımız ortaokula gelmeye hazırdır zaten. Eğer biz ortaokul açmazsak geçen sene mezun olanlarda olduğu gibi bu sene mezun olacak olan

çocuklar da eğitim-öğretimden mahrum kalacaklardır. Bu gençleri onların eline bırakmamalıyız, çocuklar onlara mecbur kalmamalıdır. Kaldı ki bu gençler kendilerinden çok ülkelerinin menfaatini, ülkelerinin geleceğini düşünmektedirler.

Halihazırda bu okula devam eden öğrencilerin bir kısmının bu okuldan ayrılacağı kesindir. Yabancıların bu propagandalarını ve siyasetini çürütmek, bunları boşa çıkarmak için tek çare budur.

10- *Merzifon Millet Mekteplerinde bu sene içerisinde 21'i erkekler, 6'sı kadınlar için olmak üzere 27 kurs açılmış ve bu kurslara 1098'i erkek, 226'sı kadın olmak üzere toplam 1324 kişi devam etmiştir. Bu kurslar sonunda yapılan sınavlarda toptan bir başarı sağlanmış olup katılımcılara kurs sonunda sertifika verilmiştir.*

Açılan kursların 3(kadın)/8(erkek)'i ikişer aylık olarak; 3(kadın)/13(erkek)'ü de dörder aylık olarak açılmıştır.

Öğretmenlerden en fazla faaliyet gösteren, en gayretli olanlar İskender Haki Bey, Mehmet Ali, Halil, Hikmet, Salih Sabri, Mahmut, Hüseyin Avni Beyler'dir. Bunlar içinde de en fazla takdiri hak edenler de İskender Haki Bey ve Mehmet Ali Beyler'dir. Bu başarıları ve övgüleri idareye bildirilmiştir.

01.07.1929

İlköğretim Müfettişi Remzi

3. Teftiş Raporunda Öne Çıkan Durumların Değerlendirilmesi

• Okulun fiziki özelliklerine yönelik olarak yapılan değerlendirmelerden görüleceği üzere, teftiş raporundaki merkez ve köylerdeki diğer okullara yönelik değerlendirmeler dikkate alındığında, okulun eğitim-öğretim için çok elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Bunun temel nedeni, bu okulun köklü bir geçmişi olan Amerikan misyonerlere ait kampüs içerisindeki Merzifon Yatılı Kızlar Okulu'nun (1865-1921) kapatılmasının ardından, 1924'te açılan Merzifon Amerikan Kız Hayat Okulu adıyla aynı kampüste temel eğitim vererek ilerleyen yıllarda bünyesine ortaokul kısmını ilave ederek faaliyetlerini sürdürmüş olmasıdır (Stone, 1984: 271). Remzi Bey'in raporundaki okulun fiziksel çehresine ilişkin değerlendirmeleri bu konuda yapılan çalışmalarda fiziksel değerlendirmelerle tam anlamıyla örtüşmektedir (Alan, 2008: 164). Rapor içerisinde farklı zamanlarda çekilmiş, -muhtemelen okul arşivinden kullanılan-,

uygulamalı derslere, sancak törenine ve bayram gününe ait fotoğraflarla da raporunu zenginleştirmiştir.

- Raporda maddi durumu kötü olan bazı gündüz öğrencilerinin eğitim ücreti karşılığında okul içi süfli işlerde çalıştırıldığı bilgisi mevcuttur. Bu durum Millî Eğitim Bakanlığı'nın 1926 yılında Millî Eğitim Müdürlüklerine gönderdiği ve özellikle misyoner okullarında uyulması gereken kurallara ilişkin olarak hazırlanan talimatlara (Vakit: 09.02.1926) açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Şöyle ki, bu talimatlarda özetle fakir öğrencilerin ücret karşılığı süfli işlerde çalıştırılması şiddetle yasaklanmıştır. Müfettiş Remzi Bey yetki ve sorumlulukları dâhilinde ücret karşılığı öğrenci çalıştırma işlemini sonlandırmıştır. Aslında bu durum, Merzifon misyoner eğitim kurumlarında öz-yardım (self-help) esasına dayalı olarak geçmişten gelen bir uygulamadır. Öğrencilerin eğitim ücretlerine karşılık olarak çoğunlukla fiziksel emeğe dayalı olarak çalıştırılması (binaların temizliği, bahçe işleri gibi) esasına dayanmaktadır. Bu tip bir uygulamanın altında yatan gerçek ise misyonerlere göre öğrencilere karşılıksız burs vermek veya onlara yardımda bulunmak öğrencileri bağımlı yapmakta ve dolayısıyla miskinliğe yol açmaktadır. Geliştirilen bu öz-yardım mekanizmaları öğrencilerin kendi kendine yetmeleri ve kurumsal aidiyet açısından önemli görülmekte ve okulun bütçesine de önemli katkı sağlamaktadır (Maksudyan, 2013: 137-138).

- Raporda okulun ruhsatının ve okula yönelik olarak hazırlanmış onaylı bir müfredatın olmadığı tespitleri mevcuttur. Bu durum özellikle misyoner okullarında uyulması gereken kurallara ilişkin olarak hazırlanan talimatlara (Vakit: 12.02.1926) aykırıdır. Bu talimatlarda üzerinde özellikle durulan diğer bir husus ise müfredat içerisine Türkçe, Türk Tarihi ve Coğrafyası ile Yurt Bilgisi derslerini yerleştirerek bu kurumlarda milli kültürün ağırlık kazanmasını sağlamaya ve süregelen misyonerlik faaliyetlerinin etkisini azaltmaya yönelik tedbirler alınmış olmasıdır. Bu noktada, ilköğretim müfettişi Remzi Bey yetki ve sorumlulukları dâhilinde ruhsatsız çalışan ve müfredatı onaylanmamış olan bu okulun kapatılması için idareyi yazılı olarak uyarmış, hükümetin ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın kendisine verdiği yetkiyi hatırlatarak önümüzdeki yıl için de bu işin takipçisi olacağını rapor etmiştir. Diğer taraftan, Türk öğretmenleri milli

kültürün aşılması noktasında çok gayretli bulmuş, ancak bu öğretmenlerin tecrübesizliklerinden dolayı verdikleri eğitimlerde çok etkili olamadıklarını not etmiştir. Bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı'na bu tip okullara atanacak öğretmen-müdür yardımcılarını için bir karakter tanımlaması yapmıştır. Remzi Bey'e göre ülke menfaati için bu okullara atanacak öğretmen "milli duyguları çok kuvvetli, tecrübeli, genel kültürü yüksek, donanımlı, şahsi menfaatlerini ülke menfaatlerinden önce görmeyen fedakâr bir Türk kadını" olmalıdır. Amerikan vatandaşı olan yabancı uyruklu öğretmenleri ise iyi eğitilmiş bulmamış, farklı dönemlerde yaptığı teftişlerde gördüğü yabancı uyruklu öğretmenlerin öğrenciler üzerinde oluşturduğu psikolojik ve olumsuz etkileri bu teftişinde görmediğini, hatta bazı yabancı uyruklu öğretmenlerin bayrak törenine katıldığını not etmiştir.

• Okulun kayıt, disiplin işlemleri, ders araç gereçleri, öğrencilere gelen mektupların okunması ve ekstra ücret karşılığı yapılan bazı hizmetler için (ücret karşılığı açılış, musiki dersi ve fotoğraf satışı) gördüğü eksiklikler karşısında bir ilköğretim müfettişinin asli görevi olan "teftiş, soruşturma ve yol gösterme" tanımlamasından hareketle gerekli müdahaleleri yapmıştır. Okul müdürünün bu konularda art niyetli olmadığına, tecrübesizliği ile bu işleri yaptığına ve gerekli tedbirleri aldığına ayrıca vurgu yapmıştır.

• Raporda ön plana çıkan diğer önemli bir husus ise okuldaki yabancı öğretmenler ile okulun kuruluş amacına yönelik tespitlerdir. Remzi Bey, raporda okulun siyasal bir amaçla kurulduğuna ve yabancı uyruklu öğretmenlerin davranışlarındaki sahteciliğe dikkat çekerek bazı uyarılar yapmış ve Millî Eğitim Bakanlığı'na bazı önerilerde bulunmuştur. Ortaokul bulunmayan Merzifon ilçesinde misyonerlik faaliyetlerinin önlenmesi için bir ortaokulun açılmasını şiddetle önermektedir. Çünkü ilçedeki öğrenciler için Amasya ilindeki ortaokula ya da Merzifon Amerikan Okulu'na gitmek dışında bir alternatif bulunmamaktadır. Amasya il merkezindeki ortaokulun ilçelerden gelen öğrencilerle birlikte eğitim ihtiyacını karşılamada zorlanması, ulaşım ve maddi sıkıntılar nedeniyle Merzifon Amerikan Okulu Türk öğrenciler için tek seçenek olarak kalmıştır (Taşdemir, 2009: 74). Bu durumun, Osmanlı Devleti'nin son

dönemlerinde yetişmiş ve misyoner okullarının nasıl yıkıcı ve bölücü faaliyetler içinde bulunduğuna bizzat şahitlik etmiş müfettiş Remzi Bey'in ısrarla Merzifon'da bir ortaokul açılmasına vurgu yapmasına sebep olduğu düşünülebilir. Raporun kaleme alındığı tarihten hemen sonra Türk öğrencilerin misyoner okullarına devam etmelerinin Cumhuriyetin ilkelerine uygun olmadığı gerekçesiyle İl Genel Meclisi (Meclis-i Umumi Vilayet, 1930) kararıyla 1925 yılında kapatılan Merzifon Ortaokulu'nun yeniden açılmasına karar verilmiştir. Merzifon Ortaokulu'nun açılmasıyla beraber, Merzifon Amerikan Okulu gerek öğrenci sayısındaki meydana gelen düşüş gerekse o dönemde yaşanan ekonomik sıkıntılardan dolayı 1938 yılında kapanmıştır (Stone, 1984: 282). Merzifon Amerikan Okulu'nun öğrenci sayısının önemli oranda azalmasına, bölgede yapılan misyonerlik çalışmalarının gerçek yüzünün ortaya çıkması ve Cumhuriyet döneminde eğitim alanında yapılan inkılapların sebep olduğunu da eklemekte fayda vardır (Yılmaz, 1938: 1-2). Diğer taraftan, misyonerlerin bölgede yürüttüğü eğitim çalışmalarının doğrudan azınlıklara yönelik olduğu gerçeğinden hareketle, o dönemlerde bölgedeki azınlık nüfustaki azalma ve bölgede misyonerlik çalışmalarından gelecek beklentisi olan nüfusun azalması okulun kapanması gerekçeleri arasında sayılabilir.

4. Sonuç

Tarihçiler için yazılı kaynakların özel bir önemi vardır ve bunlar sıklıkla kullandıkları materyal türüdür. Olaylar sırasında tutular belgeler, raporlar, yapılan resmi yazışmalar... vb. kayıtlar o döneme ait orijinal bilgi kaynaklarıdır. Ancak, özellikle bir şahıs tarafından yazılmış rapor ya da tutulmuş kayıtlar, yazarın bakış açısını, tarihsel veriyi gölgeleyen bazı önyargılarını barındırabilir (Togan, 1985: 36). Bu bağlamda, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yetişmiş ve misyoner okullarının nasıl yıkıcı ve bölücü faaliyetler içinde bulunduğuna bizzat şahitlik etmiş olan ilköğretim müfettişi Remzi Bey'in hazırladığı teftiş raporu böyle bir sınırlılığa sahip olabilir.

İlköğretim müfettişi Remzi Bey görev yaptığı dönemde; görev, yetki ve sorumluluklarına bağlı kalarak, mevcut yasa ve

yönetmeliklerden hareketle teftiş işlemini gerçekleştirmiştir. Raporlama işlemini; teftiş, soruşturma ve yol gösterme esaslarına bağlı kalarak hazırlamıştır. Raporunda bazı kötü uygulamalara son verdirdiği, yapılan bazı yanlış uygulamalar için ise yol gösterici olarak gerekli düzeltmeleri ve bilgilendirmeleri yaptığı görülmüştür. Diğer taraftan okulun misyoner okulu olmasından duyduğu endişeyi açıkça dile getirerek merkez teşkilatına bu konuda bazı kritik önerilerde bulunmuştur. Dolayısıyla, Cumhuriyetin ilk yıllarında ilköğretim müfettişi Remzi Bey tarafından hazırlanan bu teftiş raporu, teftiş işleminin sadece noksan ve kusurları tespit etmekten ibaret bir mesleki faaliyet olmadığını göstermesi açısından önemlidir (Kılınç ve Orbay, 2018). Çünkü rapordan da açıkça görüldüğü gibi, teftiş işleminin eğitim kurumlarının gelişmesini sağlamak üzere incelemelerde bulunma, uzman müfettişler aracılığıyla uygulayıcı öğretmenlere yol gösterme ve onları aydınlatma, iş başında yetiştirme hizmeti (Su, 1974: 69) olduğunu göstermesi açısından güzel bir örnektir.

Merzifon Amerikan Okulundan duyduğu endişeyi dile getiren müfettiş Remzi Bey, endişelerinde son derece haklıdır. Çünkü tarihin her döneminde misyonerlik faaliyetlerinin temel amacı, kendi ifadeleriyle, "...Bu mukaddes ve vaat edilmiş olan Anadolu topraklarını silahsız bir Haçlı seferiyle geri alınmasını sağlamak..." olmuştur. Bu bağlamda, 1880 yılında Amerikan misyonerlik teşkilatının hazırladığı Bartlett Rapor'unda, Osmanlı topraklarındaki faaliyet ve hedeflerini "Misyoner faaliyetleri açısından Türkiye, Asya'nın anahtarıdır" cümlesiyle özetlemektedirler (Kocabaşoğlu, 1989: 38). Bu anahtarı 1820 yılında Osmanlı coğrafyasına girerek kilide soktular ve anahtarı çevirmek suretiyle girdikleri coğrafyalarda faaliyetlerini halen sürdürmektedirler.

Ülkemiz bugün için jeopolitik ve jeostratejik açıdan Asya'nın olduğu kadar Ortadoğu'nun, Uzakdoğu'nun hatta İslam Dünyasının anahtarı konumundadır. Bu nedendir ki misyonerler bugün de faaliyetlerini; dinler arası diyalog, inanç turizmi, çocuk köyleri, yaz kampları, yabancı dil kursları, radyo, televizyon (özellikle dizi filimler) ve internet gibi farklı propaganda yöntemlerini kullanarak değişik kisveler altında yapmakta ve

Müslüman-Türk milletine yönelik taarruzlarını sürdürmektedirler. Bugün için misyonerlerin birincil hedefi kişilerin din veya mezhep değiştirmelerinden ziyade, Hıristiyan yaşam biçimini benimsemeleri ve Hıristiyan gibi düşünmelerini sağlamaktır (Arığ Sezer, 2012: 117). Bu nedenle özellikle son dönemlerde toplumumuzun temel yapı taşı olan aile birliğimizi ve mahalli kültürümüzü yozlaştırmak üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmışlardır.

Sonuç olarak, Cumhuriyetimizin 100. yılını, Anadolu coğrafyasına Türk-İslam mührünü vuruşumuzun 1000. yılını kutlamaya hazırlandığımız ve sıklıkla telaffuz ettiğimiz bir dönemde; bilginin gücü tayin ettiği günümüz dünyasında milli ve manevi değerleri güçlü, Cumhuriyetimizin temel niteliklerine bağlı, alanında ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet edebilir bilgi düzeyine sahip, analitik düşünen, çevresindeki ve dünyadaki gelişmeleri yakinen takip eden sosyal bireylere her zamankinden daha çok ihtiyacımız vardır. Böyle bir neslin yetişmesinde geleceğimizin mimarı olan ve müfettiş Remzi Bey'in raporunda altını çizdiği öğretmen karakterine her zamankinden daha çok ihtiyacımız vardır.

Kaynakça

- Akyüz, Yahya (2018). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S.2015*. Ankara: Pegem Akademi.
- Alan, Gülbadi (2015). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Amerikan Protestan Okulları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Alan, Gülbadi (2008). *Amerikan Board'ın Merzifon'daki Faaliyetleri ve Anadolu Koleji*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Arığ Sezer, Ayten (2012). "Dünden Bugüne İstanbul'daki Misyonerlik Faaliyetleri". *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*. Yıl 8, S. 15, s. 105-117.
(E.T:01.08.2018,<https://arastirmax.com/tr/system/files/de rgiler/69633/makaleler/15/arastirmax-dunden-bugune-istanbuldaki-misyonerlik-faaliyetleri.pdf>)
- Aydın, Mustafa (1986). *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: İM Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş.
- Başar, Hüseyin (1993). *Eğitim Denetçisi, Rollerini-Yeterlikleri-Seçilmesi-Yetiştirilmesi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Haydaroğlu, İlknur Polat (1993). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Kılınç, Mustafa-Orbay, Metin (2018). *1928-1929 Eğitim-Öğretim Yılı Amasya İli Merzifon ve Gümüşhacıköy Eğitim Bölgesi Genel Teftiş Raporu*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kocabaşoğlu, Uygur (1989). *Kendi Belgeleriyle Anadolu'daki Amerika (19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan Misyoner Okulları)*. İstanbul: Arba Yayınları.
- Maksudyan, Nazan (2013). "Amerikan Kaynaklarında Merzifon Anadolu Koleji'nin Kısa Tarihçesi". *Kebikeç*. S. 36, s. 131-153.
(E.T:01.08.2018,https://kebikecdergi.files.wordpress.com/2014/01/08bitti_merzifon_nazanmaksudyan.pdf)
- Meclis-i Umumi Vilayet (5 Şubat 341). Amasya, s. 3.
- Sezer, Ayten (1999a). "Osmanlı Döneminde Misyonerlik Faaliyetleri". *Osmanlı*, C. 2, Ankara: s. 182-192.

- (E.T.:31.07.2018,
<http://www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arsiv/misy.htm>)
- Sezer, Ayten (1999b). *Atatürk Döneminde Yabancı Okullar (1923-1938)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Stone, Frank Andrew (1984). *Academies for Anatolia: a study of the rationale, program, and impact of the educational institutions sponsored by the American Board in Turkey, 1830-1980*. University Press of America.
- Su, Kamil (1974). *Türk Eğitiminde Teftişin Yeri ve Önemi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Taşdemir, Serap (2009). "Tek Parti Döneminde Merzifon'da Siyasal ve Sosyo-Kültürel Yaşam". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. S. 74, C. XXV.
(E.T.:27.07.2018,
www.atam.gov.tr/index.php?Page=DergilerIcerik&IcerikNo=1165)
- Taymaz, Haydar (2015). *Eğitim Sisteminde Teftiş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Togan, A. Zeki Velidi (1985). *Tarihte Usul*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Vahapoğlu, Hidayet (1997). *Osmanlı'dan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okullar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Vakit* (09.02.1926). Ecnebi Mektepler.
- Vakit* (12.02.1926). Ecnebi Mekteplerin Teftişi.
- Yılmaz, Ahmet (1938). "Kolej Hakkında Fikirler". *Taşan (Merzifon Halkevi Dergisi)*. S. 29-53, s. 1-2.

Ekler

Fotoğraf 1: İlköğretim Müfettişi Remzi Bey

122

Fotoğraf 2: Amerikan Okulu Öğrencileri Sancak Töreninde

Fotoğraf 3: Amerikan Okulu Öğrencileri Sancak Töreninde

Fotoğraf 4: Amerikan Okulu Öğrencileri Beden Eğitimi Dersinden Sonra

Fotoğraf 5: Amerikan Okulu Öğrencileri Yazı Dersinde

Fotoğraf 6: Hasta Bakıcılığında Ayakta Sargı

Fotoğraf 7: Oturarak Sargı Yöntemi

Fotoğraf 8: Yatarak Sargı Yöntemi

Fotoğraf 9: Hasta Bakımı ve Hastanın Yatak Değişimi

Fotoğraf 10: Hasta Bakımı ve Hastanın Yatak Değişimi

Fotoğraf 11: Çocuğa Nasıl Banyo Yaptırılır Eğitimi

Fotoğraf 12: Banyo Sonrası Bakım

Fotoğraf 13: Amerikan Okulunda Nakış Dersi

Fotoğraf 14: Amerikan Okulunda Bahçe İşleri

Fotoğraf 15: Amerikan Okulu Öğrencileri 23 Nisan Bayramı İçin Belediye Önünde

- Okul Müdürü Bayan Wells, + Müdür Yardımcısı Öğretmen Fikriye Hanım, × Öğretmen Fahriye Hanım